

Vasile Alecsandri și „Asociațiunea”

Lucian GIURA, Maura Geraldina GIURA

Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Litere și Arte
“Lucian Blaga” University of Sibiu, Faculty of Letters and Arts
Personal e-mail: maura.giura@ulbsibiu.ro

Vasile Alecsandri and the ASTRA Association

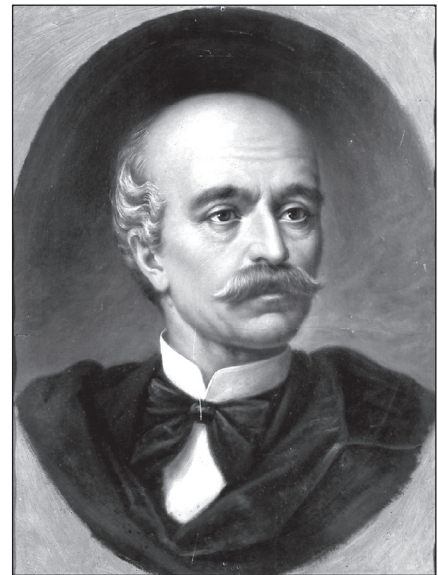
The present study is an attempt of recreating the historical context of the reception of the foremost Romantic poet Vasile Alecsandri in the Transylvanian area - with peculiar stress on the relations between the Romanian poet (main artistic voice of the United Romanian Principalities) and ASTRA, or the *Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român*, cultural and political association extremely active in Transylvania (then part of the Austrian-Hungarian Empire).

Keywords: history of Romanian literature, 19th century, Vasile Alecsandri, his reception in Transylvania. .

În pofida granițelor impuse de puternicii vremurilor, românii, de-o parte și de alta a Munților Carpați, atât cei din România constituită la 1859, precum și cei din Transilvania rămasă la străini, au întreținut vii contacte culturale călăuziți de convingerea fermă a apartenenței la aceeași nație, de faptul că realizările spirituale marcante ale geniului creator al acestui popor sunt un bun comun al tuturor românilor indiferent de locul unde își duc veacul. Paginile de față au în vedere receptarea, interpretarea și aprecierea de care Vasile Alecsandri (omul și opera, deopotrivă) s-a bucurat, în timpul vieții și ulterior, la frații săi transilvăneni.

Printre primele contacte ale publicului românesc din Transilvania cu opera lui Alecsandri pot fi menționate publicațiile apărute la jumătatea secolului al XIX-lea: „Calendarul episcopiei sibiene”, „Amicul poporului”, „Calendarul bunului econom”, „Dacia Traiană”, „Calendarul Asociațiunii”¹, dar și prin intermediul revistei „Transilvania”², organul oficial al „Asociațiunii” care consemnează în paginile ei primirea unui exemplar al revistei „Convorbiri literare”, publicație care vedea lumina tiparului la Iași. În numărul respectiv se publica o recenzie a volumului de poezii populare românești culese de Vasile Alecsandri, carte dedicată doamnei Elena, soția lui Alexandru

Sursă foto: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Misu_Popp_-_Portretul_lui_Vasile_Alecsandri.jpg

Ioan Cuza. Recenzia volumului, apărut la București în anul 1868, era semnată de ilustrul Titu Maiorescu; organul oficial al ASTREI consemna cu acest prilej: „Colecțiunea aceasta de 416 pagini tipărite mărunț și

cuprinzătoare nu numai de balade, doinele și horele publicate tot de dn. V. Alecsandri în două fascicule mai vechi, ci aceasta [culegerea] este înavușită [îmbogățită] cu o mulțime [de] alte poezii populare culese din mai toate țările locuite de români, prin urmare merită nu numai recenziunea cea mai binevoitoare, ci și ca să o aibă fiecare familie română, pentru ca să învețe a admira și din acestea bogăția de spirit și puterea de imaginație cu care este înzestrat poporul nostru, care e adevăratul autor și proprietar al acelor poezii. Dacă Vasile Alecsandri nu și-ar fi mai câștigat alte merite pentru limba și literatura națională, singur acesta încă-i da dreptul la recunoștința unanimă și sinceră a națiunii întregi”.

Într-un alt număr al revistei, tot în acest prim an de apariție a sa, se publica balada lui Alecsandri, *Doncilă*.³

Lucrarea monografică recent apărută sub semnătura unui distins profesor și cercetător,⁴ dedicată vieții și activității lui Andrei Bârseanu⁵, consemnează faptul că începând cu anul 1878, sprijinit financiar cu o bursă de către instituția ASTREI pe care o va conduce mai târziu în calitate de președinte, al nouălea în ordine cronologică, acesta lua drumul capitalei austro-ungare pentru a studia litera și filosofia. Aici va deveni vioara întâi, „sufletul” societății culturale „România Jună” constituită din românii care frecventau diverse specializări la Universitatea Vienei.

Admirația acestuia pentru Vasile Alecsandri s-a manifestat cu prilejul aniversării a 60 de ani de la nașterea „poetului-rege” (21 iulie 1881)⁶. Sub directă coordonare a lui Andrei Bârseanu, la 4 iulie la Viena, „România Jună” organiza un grandios festival „la care a luat parte toată societatea românească a Vienei”. În conferința prilejuită de acest eveniment, tânărul student Andrei Bârseanu aprecia faptul că scriitorul aniversat reprezenta în istoria literaturii române, „soarele ale cărui raze călduroase a înviat o lume întreagă”.

Publicația astristă „Transilvania” insera într-unul din numerele sale⁷ un articol redactat de Cezar Bolliac⁸ prin care se făcea un elogiu limbii române și prestației lui Vasile Alecsandri de la Ateneul Român. Întrunirea s-a derulat în prezența familiei regale și a unui numeros public, ocazie cu care poetul a citit din propriile creații. Bolliac concluziona faptul că „Adunarea a fost demnă de poet și poetul demn de adunare”. În continuarea articolului lui Bolliac, redacția publica două din scrierile lui Vasile Alecsandri: *Răzbunarea lui Statu-Palmă* și *Concertul din Lunca*¹⁰.

În numărul din februarie¹¹, la rubrica *Bibliografie*

publicul cititor este informat cu privire la editarea volumelor de *Opere complete* ale lui Vasile Alecsandri, la București în anul 1876; se specifica în revistă că achiziționarea acestora era posibilă de la o librărie brașoveană. Aprecierea editorilor revistei față de autorul acestor lucrări este exprimată deschis, tranșant: „Nu cunoaștem în toată națiunea noastră scriitor mai popular, mai citit și mai gustat, decât este dn. Alecsandri; de aceea și suntem convinși că nu va rămânea o singură bibliotecă românească, fie aceea încă pe atâta de modestă, ca să nu-și câștige scrierile dsale.”

O altă poezie este selectată spre apariție în aceeași gazetă astristă: „*Balcanul și Carpatul*”, considerată de redacție drept genul de creație literară „care se ia din mână în mână, precum nu s-a mai văzut de mult”¹². Tot în cadrul rubricii de *Bibliografie*, referindu-se la aceleași *Opere complete* (trei volume cu privire la teatru, poezie și proză), vandabile la librăria lui H. Zeidner din Brașov, redacția furniza o nouă apreciere elogioasă la adresa scriitorului: „Numărul preponderent al lucrărilor dlui Vasile Alecsandri va avea preț nepieritor pentru națiunea noastră cu atât mai vârtos, căci acelea sunt străbătute de spiritul sacru național și de patriotismul cel mai pur și totodată luminat”¹³.

În vara anului 1878, „Transilvania” informa cititorii săi privitor la succesul înregistrat de poetul român la Montpellier, la vremea când poezia sa *Cântecul ginții latine* era premiată, întrunind sufragiile unanime ale juriului. În finala respectivă, alături de Vasile Alecsandri s-a clasat și poetul francez Frédéric Mistral (1830-1914)¹⁴, câștigător mai târziu, în anul 1904, al Premiului Nobel pentru literatură. De această dată, câștig de cauză a avut reprezentantul român. Era o dovadă indubitabilă a talentului, dar și a mândriei exprimate prin versurile sale, aceea a apartenenței la marea familie romană; oferim, spre exemplificare, câteva versuri ale acestei poezii:

Latina gintă e regină
Între-ale lumii ginți mari,
Ea poartă-n frunte-o stea divină
Lucind prin timpii seculari.
Menirea ei tot înainte
Măreț îndreaptă pașii săi.
Ea merge-n capul altor ginți
Vărsând lumină-n urma ei.

Cu titlul „*Cântecul latinului*” poezia, însoțită de un comentariu al redacției revistei „Transilvania”,

Sursă foto: <http://www.turism.sibiu.ro/album/displayimage.php?pid=287>

se publica în coloanele prestigioasei publicații. Reținem următoarele pasaje din acest comentariu: „În adevăr, mari lucruri se întâmplă cu elementul nostru românesc. Acestea nu mai sunt simple aspirațiuni și planuri omeneste. Providența divină își aduse aminte de nemaiauzitele noastre suferințe milenare. Ea a început a repara din relele trecutului.... Cu cântul său, poetul Alecsandri proba încă o dată omenirii că națiunea română a moștenit toate virtuțile și calitățile gîntei din care descinde și că, cu toate că fu izolată la porțile Orientului, dânsa a știut să le conserve intacte, ca să poată da, la ocaziuni, eroi pentru Grivița și eroi pentru Montpellier”¹⁵.

Vestea succesului determină Asociațiunea „ASTRA” ca „îndată ce a auzit de triumful d-lui V. Alecsandri în orașul francez”¹⁶ să convoace al său comitet central. La finalul ședinței extraordinare se expediază pe adresa poetului următoarea felicitare:

„Domnieie Sale d-lui Vasile Alecsandri
Gara Mircești

Comitetul Asociațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român cu vie plăcere se folosește de ocazia în care „Societatea limbilor romanice” Te-a distins pentru *Cântecul gîntei latine* dându-ți coroana de lauri a poezilor latini – îți aduce și din partea sa felicitările cele mai călduroase.

Negreșit că nu acest cântec este singurul merit literar pentru care românii te salută; lucrările [operele] pe care le-ai dat în trecut, sunt multe și de o valoare nepieritoare pentru noi românii în special și pentru latinitate în general.

Dacă te salutăm și te felicităm cu această ocazie este că pe lângă meritele literare din trecut chiar acum

prin opera premiată ai pus la înălțime înaintea gîntei latine, și putem zice, a lumii întregi, onoarea și gloria națiunii române, santinela perpetuă a civilizațiunii la porțile orientului.

Primiți Domnule admirațiunea și profunda noastră stimă
ce vă păstrăm,

Comitetul Asociațiunii transilvane,
Sibiu, 3 iunie 1878

Vicepreședinte, Iacob Bologa	secretar II
secretar I	Iosif Hodoș ”.
George Barițiu	

Scrisoarea de răspuns a lui Vasile Alecsandri, preluată de „Transilvania”¹⁷ din paginile „Observatorul”-ui¹⁸ din Sibiu, era adresată vicepreședintelui Iacob Bologa:

„Mă simt mult onorat de adresa de felicitare ce am primit din partea comitetului *Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român*, și vă rog să binevoiți a fi pre lângă d-nii membri [ai] acelu comitet interpretul simțirilor mele de grațitudine.

A fi poet este un avantaj personal, a fi însă apreciat între conaționali săi, este o favoare a soartei, pe care știu a o prețui cu legitimă mândrie”

Primiți, d-le vicepreședinte asigurarea considerațiunii mele cele mai distinse.

V. Alecsandri”

În același context se circumscrie și elogiul pe care-l aduce poetului renumitul om de știință, academician și profesor universitar George Vălsan¹⁹: „Alecsandri e al nostru întreg, al tuturor românilor. Viața întreagă

și-a jertfit-o binelui și înălțării patriei sale. Din tinerețe până în adânci bătrânețe, a ascultat de durerile și bucuriile neamului său. Alecsandri a fost înainte de toate un mare patriot...Toate darurile pe care i le-a dat Dumnezeu, sufletul cald, mintea vioaie, versul și vorba, el le-a pus în slujba țării”.

Cu prilejul zilei de 3/15 mai 1878 la Sibiu,²⁰ în pavilionul din Grădina lui Hermann, s-a desfășurat o întrunire comemorativă în cadrul căreia s-a ținut un discurs istoric de către juristul Liviu Bran de Lemeni, însoțit de un moment muzical și de o recitare a poeziei „*Penes Curcanul*” de Vasile Alecsandri²¹.

În onoarea proaspătului premiat, în Bucureștiul acelei vremi, în spațiul generos al Teatrului Național, se organiza un banchet la care luau parte reprezentanți ai culturii, ai științei și politicii românești: Carol Davilla, Vasile Boerescu, V.A. Urechia, P.C. Țărcu, V. Constantinescu, Gr. Vulturescu, generalul Florescu, Dimitrie Sturza. În toastul său, poetul încheia cu urarea de unitate adresată către „toți românii, cari cu ochii ațintiți la viitorul patriei, știu a lăsa de o parte dușmăniile”²². Un mesaj care, astăzi, este mai actual ca oricând.

Numărul revistei „Transilvania” din vara aceluiași an 1878²³ conține corespondența purtată între Baronul de Tourtoulon, președintele Societății limbilor romanice de la Montpellier, și V.A. Urechia, cu privire la decernarea premiului pentru *Cântecul gintei latine* poetului Vasile Alecsandri:

„Domnule director!

În urma frumoasei victorii raportată de România prin iubitul său Alecsandri la Montpellier am adresat, cu un mare număr de cetățeni din București, o depeșă [telegramă] de felicitare pentru Congresul sărbătorilor latine și am îndemnat să se țină sesiunea viitoare la București, spre a da consacrare țării latine de la Dunăre după ce o încununase bardul favorit. Comitetul Congresului a răspuns prin telegramă că adunarea latină primește această invitație cu toată plăcerea.

Astăzi ne-a venit însă de la dl. Tourtoulon, președintele serbărilor, o scrisoare din care cu grabă și fericire extrag următoarele pasaje spre a ajunge la cunoștința țării întregi, prin organul foii dumneavoastră. Iată-le:

„Trebuie să vă spun că depeșa d-v. a fost primită de latinii întruniți la Montpellier, cu sentimentele cele mai vii simpatii și cu un adevărat entuziasm.

Am fost fericiți că talentul ilustrului vostru Alecsandri ne-a dat ocaziunea de a încununa pe un poet al acestei viteze națiuni române, care luptă de atâtea secole pentru civilizațiunea latină și pentru libertatea sa.

Urările noastre se îndreaptă către dânsa și sperăm la un mai bun viitor.

Primim invitația voastră fraternă. În septembrie 1879, avem credința că delegații din toate țările latine ale lumii noi vor proclama pe țărmurile Danubiului, că rasa latină e mândră de România”. Semnează, Baron de Tourtoulon.

Satisfacția succesului lui Vasile Alecsandri se manifestă și în cadrul despărțământului Șimleu al *Asociațiunii* care, la finalul adunării generale desfășurate în 16 iulie 1878 în localitatea Băsești²⁴, expediază o telegramă semnată de Alimpiu Barbulovici, președintele despărțământului și de Vasiliu Pop, actuaru [secretar – n.n.], destinată proapătului laureat, prin intermediul căreia acesta este invitat a lua parte la Adunarea generală a *Asociațiunii* de la Șimleu:

„Laurul învingerii glorioase, care l’au seceratu limba română prin penelul poetic al Domniei Tale, în societatea limbilor latine, acordându-Ți-Se premiul meritat pentru „*Cântecul gintei latine*” înfrumusețează și Templul națiunii române dincoace de Carpați [sublinierea noastră-G.L. – G. M.G.], prin urmare și al Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, pentru care primește, te rog, expresia onoarei, devotamentului și iubirii noastre frățești, care ți le cultivăm și eternizăm pentru totdeauna, dorindu-te fierbinte nu numai cu brațul ci și cu inima deschisă, ca să binevoiești a lua parte la adunarea generală a Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român ce se va ține în Șimleul Silvaniei la 4 august a.c.

Te rugăm ca pe un Mesia al românismului să veniți în mijlocul nostru spre a vă putea săruta fruntea și mâinile care au eternizat gloria limbii române în concernul națiunilor gintei latine”.

Răspunsul poetului este prompt:

„Domnule președinte ! Cu mare mulțămă am primit epistola d-voastră de invitare la adunarea generală a *Asociației transilvane pentru literatura română și cultura poporului român*. Cu o mulțămire încă mai vie aș răspunde acelei amicale invitații, dacă împregiurările casnice mi-ar permite să mă depărtez în vara aceasta de la Mircești. Ar fi o adevărată sărbătoare pentru mine, de a mă găsi în mijlocul iubiților mei frați români din Șimleul Silvaniei; însă, neputând să mă afl în persoană la 4 august, gândul și inima mea vor fi la d-voastră, aducându-vă urările mele cele mai fierbinți pentru prosperitatea, mărirea și gloria românismului.

Primiți, vă rog, domnule președinte, asigurarea simțirilor mele de cea mai înaltă considerație”²⁵.

Reprezentantul marcant al ASTREI, juristul Iacob Bologa, aviza în numele comitetului central al Asociațiunii, achiziționarea pentru Biblioteca „ASTRA” a douăsprezece volume din operele clasicilor români: Alecsandri, Bolintineanu, Negruzzi, Maiorescu, pentru suma de 27,50 florini. Referatul de achiziționare a acestor publicații era întocmit de Horia Petra-Petrescu²⁶.

În cadrul Adunării generale a Asociațiunii desfășurate la Sighișoara în zilele de 3-4 august 1879²⁷, într-un consens general, sunt propuși și aleși drept membri de onoare ai ASTREI poetul Vasile Alecsandri

și cunoscutul prieten al poporului român, filologul Jan Urban Iarnik²⁸. Pentru ca nominalizarea să fie valabilă, poetul nefiind cetățean al imperiului bicefal, s-a cerut de către Asociațiune acordul Ministerului de interne austro-ungar: „Adunarea generală a „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român”, ce s-a ținut în Sighișoara la 3 și 4 august 1879, în ședința a II-a sub punctul 17, a ales în unanimitate de membru onorar al Asociațiunii pe D-I Vasile Alecsandri, cunoscut literat și poet român.... comitetul [Asociațiunii] vine cu tot respectul a ruga pe Înalțul minister ca să binevoiască a consimți și a aproba alegerea mai sus numitului literat și poet Vasile Alecsandri ca membru onorariu al asociației noastre literare și culturale spre a se putea apoi prevedea cu diploma necesară”²⁹. Fruntașul astrist Iacob Bologna înainta o scrisoare poetului prin care-i oferea detalii în privința alegerii sale ca membru de onoare al ASTREI:

„Domniei Sale, Domnului Vasile Alecsandri, în Mircești.
Ilustre Domnule!

Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român în adunarea sa generală ce s-a ținut la 4 august 1879 în Sighișoara apreciind meritele D-Voastră literare și științifice, V-au ales în unanimitate de membru onorariu al ei. Această alegere în sensul statutelor a fost aprobat și de către guvern prin charta sa din 24 aprilie a.c. [cu] nr.17138.

Ne simțim dar fericiți și onorați totodată, când salutându-Vă ca membru onorar al Asociațiunii noastre putem veni prin aceasta a Vă înainta aici, în act, Diploma de onoare d.c. Primiți Vă rugăm și cu această ocazie expresia sentimentelor noastre de înaltă considerație ce Vă conservăm”³⁰.

Onorat de alegerea sa ca membru de onoare al ASTREI, Vasile Alecsandri răspundea cu următoarea epistolă:

Mircești, 28 mai 1880

„Domnule President

Primind diploma de membru Onorar al Asociațiunii Transilvane pentru Literatura și Cultura Poporului Român, vin a vă ruga să arătați onorabililor mei colegi sincerele mele mulțumiri pentru marea distincțiune ce mi-au făcut.

Știind a prețui actul de alegere unanimă cu care am fost onorat la 4 august 1879 în Sighișoara, mă simt fericit de a aduce forța mea de concurs la realizarea scopului patriotic al Onorabilei Asociațiuni Transilvane.

Primiți vă rog Domnule President încredințarea înaltei considerații al devotatului vostru senator și coleg,

Vasile Alecsandri”³¹

La mai bine de un deceniu de la aceste evenimente, aceeași publicație astristă³² publica articolul lui Virgil Onițiu: *Ceva despre epica lui Vasile Alecsandri* prin care se aduc aprecieri pozitive acestui domeniu al creației

„bardului de la Mircești”.

Vara anului 1890 pune întreaga suflare românească în doliu prin trecerea la cele veșnice a celui care a ilustrat cu prisosință valorile culturii românești. „Transilvania” publica, pe prima pagină în chenar încernit, necrologul lui Vasile Alecsandri, în care se consemnau, spre știința tuturor românilor, următoarele: „Vasile Alecsandri, regele poezilor români, nu mai este între cei vii. El s-a sfârșit joi, în 4 septembrie, la moșia sa de la Mircești în Moldova. O boală grea – cancer la ficat – a fost cauza morții lui.” Necrologul oferă date importante din biografia acestuia, încheind cu următoarele: „Inspirat din nesecatul și fără seamăn al prețiosului și fermecătorului tezaur al poeziei populare române, Alecsandri a devenit și cel mai popular poet român... Numele mult regretatului decedat va ilustra, o putem zice cu toată certitudinea, una din cele mai frumoase pagini din istoria literaturii române”³². În același sens, un alt articol, sub semnătura aceluiași Virgil Onițiu, apărut în gazeta oficială a ASTREI, consemna următoarele: „Lunca din Mircești e în doliu. Și jalea ei trece peste munți și plaiuri ca să vestească cu glas duios sufletelor românești:

Că el s-a însurat
Cu o mândră crăiasă,
A lumii mireasă,
Că la nunta sa
A căzut o stea;
Soarele și luna i-au ținut cununa,
Brazii și pâltașii
I-a avut nuntașii,
Preoții: munții mari,
Paseri: lăutari
Păsărele mii
Și stele făclii!”³³

Scrierea autorului acestui articol este plină de patriotism: „I-am legat de sufletul nostru de ce avem mai drag pe lume: de limba noastră românească și de poporul nostru românesc, încât știrea că l’am pierdut, ni se pare aproape cu neputință” pentru cel care timp de o jumătate de secol a fost participant activ la toate marile evenimente ale țării „fie cu cuvântul, fie cu fapta”. În finalul articolului, Virgil Onițiu aprecia că „un studiu de ani și volume întregi vor putea să redea numai icoane vastei sale activități”, se continuă pe un ton imperativ și anume că „pomenirea lui trebuie să fie veșnică și neștersă între Români”³⁴.

La moartea poetului, Andrei Bârseanu cuvânta în fața mulțimii de români adunați în Aula Liceului „Andrei Șaguna” din Brașov; din discursul funebru al acestuia reținem: [...] Nu cred să fi rămas nesimțitoare o singură inimă românească, când (sic!) în seara de 22 august sau în zilele următoare acestei fatale seri va fi pătruns până la dânsa dureroasa știre că regele

poetilor români, privitytoarea de la Mircești, iubitul nostru Alecsandri nu mai este în viață. Da, doamnelor și domnilor, generală a fost și a trebuit să fie durerea pentru pierderea acestui ilustru fiu al neamului nostru, deoarece timp de o jumătate de veac el a fost fala noastră, deoarece numele lui era cu drag rostit în toate colțurile locuite de suflarea românească... El a fost acela care a descoperit mai întâi bogata comoară ce sta ascunsă de veacuri întregi în sânul poporului nostru, comoară rămasă din moși, din strămoși, care se numește literatura noastră populară... Român a fost Alecsandri în simțirile sale, Român în faptele sale, Român în scrierile sale”³⁵.

În primul număr al publicației „Transilvania”, apărut în anul 1896, se da publicității un anunț-apel în vederea sprijinirii morale și materiale a societății rhaeto-romane „Sociedad rhaeto-romanscjă”, înființată în localitatea Coire (Spania), care tipărea în acest dialect, în traducere, *Cântecul gintei latine* al lui Vasile Alecsandri³⁶.

Către sfârșitul secolului al XIX-lea, un autor cunoscut în epocă insera în paginile revistei „Transilvania” un articol elogios la adresa lui Alecsandri în care afirma: „Sunt oameni a căror viață este intim țesută cu viața națiunii din care s-a născut. A vorbi despre ei înseamnă a face istoria timpului lor. Unul din acești oameni este Vasile Alecsandri”. Se relevă puternicul sentiment patriotic al poetului, dragostea sa nețărmită pentru folclorul românesc care, conform expresiei proprii a acestuia, este „o avere națională demnă de a fi scoasă la lumină ca un titlu de glorie pentru nația română”.

Referindu-se la prestigioasa prestație a poetului în străinătate, în misiunile avute la un moment dat, autorul studiului concluzionează: „În străinătate Alecsandri a fost unul din cei mai zeloși între emigranții (după 1848) români a face cunoscută cauza națională și a o susține prin broșuri, prin articole, în deosebite ziare și reviste și prin convorbiri cu persoane însemnate”³⁷.

În anul în care la Sibiu se inaugura Muzeul „Asociațiunii”, Iosif Sterca-Șuluțiu dona pentru această instituție, alături de alte obiecte, și o scrisoare a lui Vasile Alecsandri, redactată în anul 1879 la Mircești, împreună cu poeziile sale *Ostașii noștri*³⁸.

Un număr integral al principalei publicații astriste³⁹ insera trei studii redactate de către I. Beu, *Biografia și poezia patriotică a lui Vasile Alecsandri* (p.25-39), V. Bologa, *Epica lui Alecsandri* (p.39-54) și Ioan Borcia, *Teatrul lui Alecsandri* (p.54-69). Respectiv studiile reprezentau conferințele publice susținute de autori în clădirea dată în funcțiune în acel an, în fața membrilor Despărțământului Sibiu al „Astreii”. Motivând intervenția sa, I. Beu afirma: „Este numai natural, ca subiectul primei conferințe ce avea să se țină în acest sanctuar cultural să fie activitatea aceluia bărbat, care prin lucrările sale literare a contribuit mai

mult la deșteptarea, înaintarea culturală și consolidarea poporului român și a dat cea mai fidelă expresiune firii acestuia”⁴⁰. În paginile articolului de omagiere, autorul prezintă bogate date biografice subliniind faptul că, „prin scrierile sale, [Vasile Alecsandri] a contribuit foarte mult la deșteptarea conștiinței poporului român și a exprimat în mod până la el neobișnuit tot ceea ce ne caracterizează”. Sunt surprinse magistral trăsăturile dominante ale generației marelui poet, exemplu și îndemn pentru contemporanii noștri: „iubirea libertății, iubirea de neam și de țară”. Sunt subliniate neîncetat în paginile articolului, legăturile intrinsece pe care Alecsandri le are cu poporul din care a răsărit, cel care i-a oferit exemple viabile pentru scrierile sale poetice, pe cele în proză ori a pieselor de teatru: „Mie mi-e drag Românul și știu a prețui bunătățile cu care l-a dăruit natura. Mi-e drag să-l privesc și să-l ascult, căci el e simplu și frumos în înfățișarea lui; căci e curat, înțelept, vesel și poetic în graiul său”. Cunoscând efervescenta viață și activitate a poetului, rezumăm cu cele exprimate de I. Beu: „Alecsandri a fost contemporan și soțul de luptă al acelei pleiade de bărbați, care a întemeiat România de astăzi și care a căutat să asigure nu numai viitorul acestei țări, ci și viitorul tuturor Românilor, aflându-se ei oriunde”⁴¹.

După aprecierea lui V. Bologa, poezia epică este poezia evenimentelor și a întâmplărilor omenești ilustrată consistent cu numeroase exemple din vasta creație poetică a lui Vasile Alecsandri, subliniind că: „Poezia epică nu privește viața internă a poetului, ea desfășoară întâmplări externe, petrecute în vremuri depărtate de poet și între oameni cu desăvârșire independenți de viața sufletească a poetului”⁴².

În cadrul celei de a treia conferințe, publicată și dedicată scriitorului moldovean, Ioan Borcia se îndelneticește cu *Teatrul lui Alecsandri* realizând o veridică analiză a operei sale dramatice, pentru că „teatrul este, desigur, acea parte din opera lui Alecsandri care a străbătut mai repede și în păturile mai largi, fiindcă nici un gen de literatură nu se adresează așa imediat publicului mare [...] ca teatrul”⁴³. În același context, autorul aduce în mod suplimentar argumente ieșite din pana celui mai mare istoric român, Nicolae Iorga: „Teatrul lui Alecsandri e patriotic, fiindcă întâi a fost o școală, pe urmă o armă. Așa trebuie să-l privim noi astăzi și nu ca pe o operă de artă liniștită și senină, în scrierea căreia autorul a avut înainte ochilor o țintă estetică numai atunci vom fi drepti cu Alecsandri. Comediile, cântecetele și vodevilurile, sub forma lor neîngrijită cu spiritul lor greoi, cu imitarea lor de jargoane, au biciuit tendințele sale, care nu se puteau altfel atinge, au învățat un public și l-au pregătit pentru opere mai însemnate. Ele au fost o *pedagogie literară*. După desăvârșirea educației publicului, tot Alecsandri, i-a dat și operele mai însemnate, pentru care era acum pregătit, prin cele trei lucrări dramatice: „*Despot Vodă*”,

„Fântâna Blanduziei” și „Ovidiu”⁴⁴.

Cea de-a treia conferință, *Pastelele lui Alecsandri*, pregătită și susținută de Sebastian Stanca în Sala mare a Muzeului Asociațiunii pe 1 Aprilie 1905, este publicată și aceasta în paginile revistei „Transilvania”⁴⁵. Referindu-se la acest gen literar, autorul face următoarea remarcă: „Pastelele... ne dau poate mai limpede ca orice capitol al activității lui Alecsandri, cea mai clară oglindă a sufletului autorului lor... Acestea ne povestesc despre seninătatea, dragostea de viață, iubirea nemărginită față de frumusețile sublimei naturi, despre sentimentele gingașe ale sufletului încălzit de cel mai strălucitor idealism și optimism al poetului”⁴⁶. Autorul realizează elogioase aprecieri pentru scrierile din acest domeniu, considerând că arta pe care o comportă aceste creații literare este cu desăvârșire națională. Articolul este unul elogiativ la adresa marelui poet național, reușit într-o paralelă excelentă cu acele contribuții ulterioare ieșite din pana unui George Coșbuc ori Ștefan Octavian Iosif.

Fostul președinte al Asociațiunii „ASTRA”, Andrei Bârseanu publică un articol comemorativ la împlinirea unui sfert de veac de la trecerea în neființă a marelui poet Vasile Alecsandri, care apare cu titlul „*Mormântul de la Mircești*” în organul oficial de la Sibiu⁴⁷. Se preciza în paginile redactate, cu un patos patriotic de excelență, regia aniversării marelui dispărut, la douăzeci și cinci de ani de la acest eveniment: „La mormântul din grădina boierească a acestui sat s-au adunat, în ziua de 22 august vechi, sute de frunțași din toate plaiurile României, dar mai cu seamă din bătrâna Moldovă, ca să se închine înaintea țărânei sfinte a aceluia care odihnește într-ânsul, și să-i preamărească amintirea”⁴⁸. Comemorarea s-a desfășurat în prezența unor oficialități de rang înalt, a unor reprezentanți ai Academiei Române, ai Universităților și al unor institute de învățământ superior din țară, ai Teatrului Național din București, ai unor societăți culturale, scriitori, oameni de cultură și artă, un numeros public bărbați în puterea vârstei și tineri plini de viață, nădejdea viitorului, au îngenuncheat împreună înaintea modestului mormânt” aducând un prinos de recunoștință unui poet și patriot de excepție. Autorul articolului relevă calitățile de bun român și faptele de patriotism dezinteresat pe care marele poet le-a pus în slujba țării sale, a mult iubitei României, pentru că „Alecsandri a trăit împreună cu poporul său, pentru poporul său”⁴⁹.

Într-un număr festiv al revistei „Transilvania”⁵⁰ prilejuit de împlinirea centenarului mișcării sociale de la 1821, sunt reproduse fragmente din lucrări literare și studii ale unor reprezentanți marcanti ai istoriei și literaturii românești: Nicolae Iorga, Vasile Alecsandri, Bucura Dumbravă, G. Dem. Teodorescu, George Coșbuc, Ioan Georgescu, Aurelia Pop, Ioan Boroș, Constantin Moisil, Alexandru P. Arbore ș.a.

În acest context se publică și creația „*Visul lui Tudor Vladimirescu*”, din care reținem primele versuri:

„Tudor, Tudor, Tudorel,
Dragul mamei voinicel!
De când mama ți-ai lăsat
Și olteni ți-ai adunat
Pe ciocoi să-i prinzi în ghiară
Și s'alungi grecii din țară,
Mult la față te-ai schimbat
Și mi te-ai întunecat!”⁵¹

În vara anului 1921 se împlinea și un secol de la nașterea lui Alecsandri. În acest context, printr-o notă publicată, redacția revistei „Transilvania” își făcea „mea culpa” pentru că, din motive obiective nu s-a marcat, așa cum s-a dorit, centenarul nașterii poetului, publicând-se doar un studiu redactat de cunoscutul filolog G. Bogdan-Duică sub titlul „*Despre Costache Rolla, cumnatul lui Vasile Alecsandri*”⁵², medic cu studii la München, cunoscut pașoptist și înfocat luptător pentru Unirea Moldovei cu Țara Românească, căsătorit cu Catinca, sora poetului.

Creații valoroase ale literaturii românești au fost puse pe note muzicale de diverși compozitori. Sub titlul „*O problemă pentru compozitorii și criticii muzicali români*” notiță apărută în paginile publicației „Transilvania” se marșează pe necesitatea recomandării publice de către aceștia a celor mai bune ediții de note muzicale pe texte de Eminescu, Alecsandri, Goga, Matilda Cugler-Poni ș.a. Se amintea, printre altele, de creația lui Alecsandri, poezia „*Steluța*”, pusă pe note muzicale de Demetriu F. Florescu⁵³.

Prin mijlocirea lui Octavian Goga, cercetătorul Georghe Bogdan-Duică inventaria arhiva familiei Odobescu și publica o scrisoare redactată de Vasile Alecsandri la Paris la 12 aprilie 1862 și adresată Elenei Manu căreia poetul îi expediază și volumul de poezii „*Doine și lăcrămioare*”⁵⁴.

La rubrica „*Mișcarea culturală*”, în paginile „Transilvaniei” se inserează articolul „*Vasile Alecsandri – Cu prilejul inaugurării mausoleului de la Mircești*”⁵⁵. Sunt furnizate informații cu privire la organizarea, sub auspiciile Academiei Române, a unei sesiuni generale, o ședință publică, desfășurată în anul 1928 „orator festiv fiind Octavian Goga”, tema, viața și opera lui Vasile Alecsandri. În același an, prin grija și speșele financiare ale Academiei Române s-a realizat și inaugurat un Mausoleu în care, după 38 de ani de la deces, osemintele poetului au fost strămutate. Cu acest prilej, G. Bogdan-Duică în a sa lucrare monografică, ocazionată de eveniment, consemna: „Viața și opera poetului Vasile Alecsandri a fost din fericire, atât de strâns împletită cu evoluția politică, culturală și literară a neamului, încât fără de acelea, o parte mare din acestea nici nu s-ar putea explica”⁵⁶.

O recenzie la lucrarea lui Alexandru Marcu⁵⁷ punctează în diacronie elemente din biografia și opera poetului Alecsandri, latura romantică a creației sale, datorată în parte legăturilor acestuia cu Italia. Potrivit realizatorilor repertoriului revistei *Transilvania*, autorul acestei inserări, care semna cu literele I.T, ar fi scriitorul I. Agârbiceanu⁵⁸.

Ion Breazu publica în paginile aceleiași reviste astriste⁵⁹ un articol intitulat *Un omagiu al moldovenilor pentru Gheorghe Barițiu (1843)*, o scrisoare colectivă semnată de intelectuali moldoveni precum C. Negruzzi, V. Alecsandri, Lupu Balș, Mihail Cantacuzino, I. Săulescu, Teodor Rășcanu, Damaschin Bojincă ș.a., prin care se sublinia caracterul panromânesc al publicațiilor conduse de ilustrul cărturar transilvănean, a faptului că înaintarea limbii și a literaturii române se datorează și publicațiilor la care s-a implicat G. Barițiu: „Foaie pentru minte, inimă și literatură” și „Gazeta Transilvaniei”.

La împlinirea unei jumătăți de veac de la moartea poetului, în condițiile extrem de neprielnice ale unei Europe marcate de derularea conflictului belicos, devenit mondial, cinstirea memoriei acestuia nu s-a putut desfășura la înălțimea intelectualității române. A fost organizat un pelerinaj la Mircești, la mormântul lui Alecsandri; Academia Română a ținut o ședință comună; presa și literatura de specialitate au consemnat câteva apariții comemorative, culminând cu ediția de *Poezii* (două volume) ale lui Vasile Alecsandri îngrijită de cercetătoarea Elena Rădulescu-Pogoneanu⁶⁰.

Studiul semnat de I. Breazu⁶¹ confirmă ideile lansate anterior de G. Bogdan-Duică⁶² potrivit cărora legăturile statuate între Vasile Alecsandri și Transilvania „formează un capitol mare de istorie literară și, în același timp, de istorie a unității spirituale a românismului”. Se realizează o paralelă între poetul moldovean și înfocatul astrist Andrei Bărseanu. Alecsandri a devenit celebru pe meleagurile transilvane prin câteva poezii patriotice: „Sentinela Română”, „Deșteaptă-te Române”, „15 mai 1848”, „Hora Ardealului” și, mai târziu, fără îndoială, prin piesele sale de teatru, considerat în veacul al XIX-lea drept un mijloc de cultivare a limbii și a sentimentelor naționale⁶³. La loc de cinste menționăm poezia populară și basmul care au brăzdat în lung și în lat meleagurile Transilvaniei. În vremea când tânărul Andrei Bărseanu ajunsese elev la liceul din Brașov, cultul marelui poet atinsese cote înalte. Sub influența dascălilor săi Ion Popea și I.A. Lapedatu se stârnește o dragoste permanentă a lui Andrei Bărseanu pentru creațiile alecsandriene, iubire de care nu s-a despărțit până la sfârșitul vieții sale⁶⁴.

Un alt articol, semnat de Vasile Scurtu și intitulat „*Ecoul poeziei lui Vasile Alecsandri în nord-vestul Ardealului*”⁶⁵, ne avizează că, în scurtul răgaz de timp cuprins între jumătatea secolului al XIX-lea, marcat de revoluția de la 1848, și semnarea dualismului austro-

ungar de la 1867, în zona de nord-vest a Transilvaniei, într-o serie de localități urbane se înființează catedre de limba română însoțite de Societăți de lectură, la Baia Mare, Satu Mare, Oradea, Șimleu etc. Este zona geografică a Transilvaniei unde bardul de la Mircești este cunoscut și apreciat pentru opera sa - și mai ales pentru creații precum „*Hora Unirii*”, „*Moldova în 1857*”, „*Tătarul*”, „*Drum bun*”, „*Strigoii*” sau „*Despărțire*”. Acestea erau cunoscute de către Societățile de lectură din Satu-Mare și Baia Mare, locuri unde „poeziile lui Alecsandri au exaltat și frământat sufletele tinere ale unei generații, care a știut să-și facă datoria către neam”⁶⁶.

Note:

1. Dunăreanu, Elena, *Vasile Alecsandri: bibliografie sibiană*, Biblioteca Astra, Sibiu, 1991, 39 p.; Rotaru, Ion, *O istorie a literaturii române (De la origini până la 1900)*, vol. I, Editura Minerva, București, 1971, p. 207-230.
2. An I, 1868, nr. 5 din 15 februarie, p. 98-99.
3. „Transilvania”, an I, 1868, nr. 19 din 15 septembrie, p. 458-460; Matei, Pamfil, *Vasile Alecsandri și revista „Transilvania”*, în „Transilvania” (serie nouă) (Sibiu), an VII (LXXXIV), 1978, nr. 5, mai, p. 40.
4. Matei, Pamfil, *Andrei Bărseanu și „Asociațiunea”*, Editura InfoArt Media, Sibiu, 2011, p.47.
5. Bărseanu, Andrei (1858-1922), profesor, publicist și folclorist român, președinte al ASTREI între 1911-1922. Este cel care, ajuns în fruntea ASTREI, cu sprijinul financiar al lui Vasile Stroescu, publica în anul 1914, în seria „Biblioteca Astrei”, culegerea lui V. Alecsandri intitulată *Poeziile populare ale românilor*.
6. *Ibidem*, p. 32; „Telegraful român”, an 29, nr. 72 din 23 iunie 1881, p. 287-288.
7. An VIII, 1875, nr.18 din 15 sept., p.203.
8. Bolliac, Cezar (1813-1881), poet, publicist și om politic român din generația de revoluționari de la 1848.
9. „Transilvania”, an VIII, 1875, nr.18 din 15 sept., p. 204-205.
10. *Idem*, an X, 1877, nr. 4 din 15 februarie, p. 48.
11. Dragotă, Ioana, *Revista „Transilvania” – fațete ale cultului lui Vasile Alecsandri*, în „Familia română”. Revistă pentru solidaritatea românilor de pretutindeni (Baia Mare), an 9, 2008, nr. 2-3 (29-30), p. 21.
12. „Transilvania”, an X, 1877, nr. 12 din 15 iunie, p. 144.
13. *Das Lexikon für Österreich in 20 Bänden*, Band 12, Duden Verlag, Mannheim, Leipzig, Wien, Zürich, 2006, p.103
14. „Transilvania”, an XI, 1878, nr. 12 din 15 iunie, p. 133-134. Vezi Călinescu, George, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Ediția a II-a, revăzută și adăugită,

Editura Minerva, București, 1982, p.293.

15. „Transilvania”, an XI, 1878, nr. 14 din 15 iulie, p.157. Vezi și articolul „Sărbătoarea latină de la Montpellier”, în „Telegraful român” (Sibiu), an 26, 1878, nr. 59 din 23 mai, p. 234, nr.60 din 25 mai, p. 238 și nr. 61 din 27 mai, p. 241-242. Același ziar sibian, în nr. 60 din 25 mai 1878, p.239, consemna și telegrama românilor din Sibiu adresată lui Vasile Alecsandri, cu prilejul premierii de la Montpellier.
16. „Transilvania”, an XI, 1878, nr. 14 din 15 iulie, p.157; publicată, parțial, de Matei, Pamfil în „Asociațiunea în lumina documentelor (1861-1950). Noi contribuții, Editura Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, Sibiu, 2005, p. 43-44.
17. An I, 1878, nr. 42 din 24 mai/5 iunie, p. 2.
18. Vălsan, George, *Povestea vieții lui Vasile Alecsandri*, Editura Asociațiunii, Sibiu, 1926, p. 41.
19. Printre organizatori: Liviu Bran de Lemeni, Iuliu cavaler de Pușcariu și Petre Drăghici.
20. „Observatorul”, an I, 1878, nr. 37 din 6/18 mai, p. 3.
21. Articolul „*Banchetul dat de amicii literaturii, poetului Vasile Alecsandri în 2 iunie st.v. 1878*”, în „Transilvania”, an XI, 1878, nr. 14 din 15 iulie, p. 157 este preluat din publicația „Pressa” (București) din 4/16 iunie 1878.
22. „Transilvania”, an XI, 1878, nr. 14 din 15 iulie, p. 166.
23. „Transilvania”, an XI, 1878, nr. 17 din 1 sept., p. 196.
24. *Idem*.
25. Direcția Județeană Sibiu a Arhivelor Naționale, fond ASTRA, doc.117/1879, fila 1 (în continuare: DJSAN); Horia Petra Petrescu, fiul lui Nicolae Petra Petrescu, născut în 1884 la Brașov; cunoscut prozator, traducător, jurnalist și autor dramatic. Doctorat dobândit la Leipzig cu teza monografică asupra vieții și activității lui I.L.Caragiale, sub coordonarea lui Gustav Weigand. În 1919 se stabilește la Sibiu unde ocupă funcții în Asociațiune fiind și redactor șef al revistei „Transilvania”. Colaborează la numeroase ziare și reviste din țară.
26. Matei, Pamfil, *op.cit.*, p. 45.
27. Jan Urban Jarnik (1848-1923), filolog ceh, romanist și albanolog cu studii la Universitățile din Viena și Paris devenit ulterior profesor de limba română la Universitatea Carolină din Praga. Preocupări de folclor, domeniu în care a publicat *Doine și strigături din Ardeal* (coautor Andrei Bârseanu). Membru de onoare al Academiei Române.
28. DJSAN, fond ASTRA, doc.14/1880 fila 1 (document datat în 28 ianuarie 1880).
29. DJSAN, fond ASTRA, doc.94/1880, fila 1.
30. DJSAN, fond ASTRA, doc.106/1880, fila 1.
31. „Transilvania”, an XXI, 1890, nr. 8 din 15 august, p. 237-250.
32. *Idem*, an XXI, 1890, nr. 9 din 15 septembrie, p. 261.
33. „Transilvania”, an XXI, 1890, nr.11 din 15 noiembrie, p. 399.
34. *Ibidem*, p.406.
35. Matei, Pamfil, *Andrei Bârseanu și „Asociațiunea”*, p. 228-231.
36. „Transilvania”, an XXVII, 1896, nr.1, ian-febr., p. 35-

37.

37. *Idem*, an XXVIII, 1897, nr.1, ian.-febr., p. 7-17.
38. *Idem*, an XXXVI, 1905, nr. I, ian.-febr., p. 24.
39. *Idem*, an XXXVI, 1905, nr.II, martie-aprilie, p. 25-69.
40. *Idem, Ibidem*, p.25.
41. *Ibidem*, p.32.
42. *Ibidem*, p.42.
43. *Ibidem*, p.54.
44. *Idem*.
45. „Transilvania”, an XXXVII, 1906, nr. 2, martie-aprilie, p. 29-45.
46. *Ibidem*, p.30.
47. „Transilvania”, an XLVI, 1915, nr. 1-6, p. 75-77.
48. *Ibidem*, p.76.
49. *Ibidem*, p.79.
50. „Transilvania”, an LII, 1921, nr. 5, mai, p. 322-393.
51. *Ibidem*, p. 339.
52. „Transilvania, an LII, 1921, nr. 9-12, oct.-dec., p. 799-813.
53. *Idem*, an 55, 1924, nr. 5, mai, p. 183-184.
54. *Idem*, an 57, 1926, nr. 3, mai, p.134-135.
55. *Idem*, an 59, 1928, nr.6, p. 485-487.
56. Bogdan-Duică, Gheorghe, *Vasile Alecsandri. Povestirea unei vieți*, Cultura Națională, București, 1926, 62 p.
57. Marcu, Alexandru, *V. Alecsandri și Italia*, Cultura Națională, București, 1927 și varianta în limba italiană, *V. Alecsandri e l'Italia*, publicată la Roma în anul 1929.
58. „Transilvania”, an 59, 1928, nr. 7-8, iulie-august, p. 663-664.
59. „Transilvania”, an 70, 1939, nr. 3, p. 132-134.
60. *Vasile Alecsandri, Poezii*, studiu, note și comentarii de Elena Rădulescu-Pogoneanu, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1940.
61. Breazu, Ion, *Vasile Alecsandri și Andrei Bârseanu*, în „Transilvania”, an 72, 1941, nr. 1, martie, p. 40-51.
62. Bogdan-Duică, Gheorghe, *Vasile Alecsandri. Admiratori și detractori*, în „Analele Academiei Române”, Seria II, tom XLI, p. 328.
63. Breazu, Ion, *op.cit.*, p.43.
64. *Ibidem*, p.45,
65. „Transilvania”, an 72, 1941, nr. 4, iunie, p. 299-303.
66. *Ibidem*, p.303.

